

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเรื่องของการพัฒนาคน พัฒนาชีวิตโดยตรง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนมีความสุข มีอิสระจากอำนาจของสิ่งแวดล้อม สามารถช่วยเหลือตนเองได้และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นตามสมควร (เกียรติวรรณ อมาตยกุล 2526 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) สำหรับประเทศไทยไม่ใช่เป็นประเทศที่ยากจนในด้านทรัพยากรธรรมชาติ แต่คนในประเทศกลับยากจน เพราะคนในประเทศยังไม่พัฒนา ไม่มีการพัฒนาทรัพยากรไปในทางที่ถูกต้อง และไม่ได้อาศัยทรัพยากรมนุษย์อย่างเต็มที่อีกด้วย ถ้าถือว่าการศึกษาคือเครื่องมือในการพัฒนาคน ย่อมแสดงว่าการศึกษาระบบโรงเรียนยังทำหน้าที่นี้ได้เพียงส่วนน้อยเท่านั้น การศึกษาระบบโรงเรียนยังไม่สนองความต้องการทางการศึกษา และเปิดโอกาสให้คนส่วนใหญ่ของประเทศได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติในด้านการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้ในวงแคบและจำกัด ดังที่ สุนทร โคตรบรรเทา (สุนทร โคตรบรรเทา 2524 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า

น่าจะคิดหาช่องทางและแนวทางการจัดการศึกษารูปใหม่เพื่อเปิดโอกาสให้คนส่วนใหญ่ของประเทศได้ศึกษาหาความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ และหาประสบการณ์ตามความต้องการและความสนใจได้อย่างกว้างขวาง โดยไม่จำกัดในเรื่องเวลา สถานที่ วัย และเพศของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ทุกโอกาสที่มีความต้องการ การศึกษาในแนวใหม่นี้ ได้แก่ การศึกษานอกระบบโรงเรียนนั่นเอง

สำหรับแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้มีผู้แบ่งประเภทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนออกเป็นหลายประเภทด้วยกัน แล้วแต่หลักการและเหตุผล แต่ของ รัตนา พุ่มไพศาล (รัตนา พุ่มไพศาล : 16 - 17) ได้แบ่งตามเนื้อหาวิชา เป็น 6 ประเภท ได้แก่

1. ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป และทักษะการคิดแก้ปัญหา
2. การศึกษาด้านอาชีพรวมทั้งการเกษตรสหกรณ์
3. การศึกษาสำหรับการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม
4. การศึกษาสำหรับปรับปรุงความเป็นอยู่ในครอบครัว
5. การศึกษาประเภทที่มุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต
6. การศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต

ดังนั้นจึงอาจมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับคนส่วนใหญ่ของประเทศตามประเภทที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ดังที่ อุ่นตา นพคุณ (ούνตา นพคุณ 2523 : 36) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นเพราะสาเหตุ 3 ประการ ดังนี้คือ

1. สาเหตุอันเกิดขึ้นจากข้อจำกัดของการศึกษาในระบบโรงเรียน
2. สาเหตุเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม
3. สาเหตุจากแนวความคิดทางการพัฒนาที่เน้นทรัพยากรมนุษย์

อย่างไรก็ตามไม่ว่าบุคคลนั้นจะดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนใด ๆ การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นสิ่งที่บุคคลนั้นปฏิเสธไม่ได้ เพราะบุคคลจะต้องเรียนรู้ในความเคลื่อนไหวทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต การเรียนรู้จะทำให้บุคคลรู้จักคิด ตัดสินใจ และปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ซึ่งการพัฒนาคนในลักษณะดังกล่าว คือ เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาชุมชน และการให้การศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชนก็เป็นวิธีการที่สำคัญอันหนึ่งในการที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชน สานิตย์ บุญชู (สายนิศย์ บุญชู, บรรณาธิการ 2526 : 39) ได้กล่าวว่า

ในประเทศที่กำลังพัฒนา จะเผชิญกับปัญหาหลักเหมือน ๆ กันคือ ปัญหาความรู้หนังสือ ความยากจน และความเจ็บป่วยของประชาชน ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งปัญหาทั้ง 3 นี้ส่งผลกระทบต่อกัน นอกจากนั้นตามสภาพความเป็นจริงในประเทศที่กำลังพัฒนาโดยทั่ว ๆ ไปจะเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ขาดการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ทำให้ประชาชนไม่มีโอกาสได้รับรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหาระดับประจำวัน ผลที่ตามมาคือประชาชนในชนบทปล่อยชีวิตไปตามยถากรรม มีปัญหาด้านสุขภาพ อนามัย และ

ความเป็นอยู่ ผลผลิตตกต่ำ มีความเชื่อในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเหตุการณ์สังคม ปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันในชุมชนทั้งสิ้น

จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และตระหนักว่า จุดจบของการศึกษานั้นไม่มี จะมีแต่การเพิ่มพูนการศึกษาขึ้นเรื่อย ๆ เท่านั้น ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนในชุมชนต้องตระหนักในเรื่องนี้ และนึกถึงความสำคัญของการพัฒนาชุมชนในฐานะที่เป็นกระบวนการว่าการพัฒนาชุมชน มุ่งที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงจากภายในตัวบุคคลก่อนออกไปสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นประการสำคัญ

สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาใช้วิธีการที่จะสร้างความเจริญให้ประเทศ โดยวิธีการที่เรียกว่า การพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในวิธีหนึ่ง เพราะเป็นวิธีที่ค่อยทำค่อยไป สร้างความเจริญทางด้านวัตถุพร้อม ๆ กับการพัฒนาตัวคนควบคู่กันไป ป้องกันไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนกับวัตถุ อันจะเป็นการป้องกันปัญหานานาประการไปในตัว (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2515 : คำนำ)

ประเทศไทยได้ใช้วิธีการพัฒนาชุมชนมาเป็นเวลานาน แต่ที่นับได้ว่าเป็นการพัฒนาชุมชนตามหลักวิทยาศาสตร์สังคมนั้น เริ่มจากสมัยที่มีการตั้งกรมการพัฒนาชุมชนขึ้นในกระทรวงมหาดไทย เมื่อ พ.ศ. 2505 โดยมีเป้าหมายสำคัญ 2 ประการ คือ เป้าหมายสูงสุด (Ultimate goal) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะสนับสนุนให้ชุมชนในชนบทสามารถที่จะปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจด้วยตนเอง ในการที่จะปรับปรุงสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนของตน อีกประการหนึ่ง คือ เป้าหมายอุปกรณ์ (Instrumental goal) ได้แก่ การเพิ่มผลผลิต ส่งเสริมการสร้างสาธารณสมบัติ ส่งเสริมอนามัยสุขาภิบาล ตลอดจนการศึกษาวัฒนธรรมและสันตนาการ เพื่อให้การพัฒนาชุมชนบรรลุเป้าหมายดังกล่าว กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้กำหนดเป้าหมายอุปกรณ์ออกมาในรูปของเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาชุมชนไว้ดังต่อไปนี้ คือ แรงการเพิ่มผลผลิต และเพิ่มรายได้ต่อครอบครัวของประชาชนจากการเกษตรและอุตสาหกรรมในครัวเรือน เสริมสร้างสาธารณสมบัติโดยร่วมมือของประชาชน ปรับปรุงการอนามัยและการสุขาภิบาลในชนบท ส่งเสริมการศึกษาของประชาชนทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งผู้ใหญ่ เด็ก สตรี และ

คนวัยรุ่น ส่งเสริมวัฒนธรรมระเบียบประเพณี และสวัสดิการของประชาชนและสันติภาพการ และส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ทองคูณ หงส์พันธุ์ 2522 : 3)

จากเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาชุมชนประการหนึ่ง คือ ส่งเสริมการศึกษาของประชาชนทั้งในและนอกโรงเรียนนั้น ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชนในชนบทมีหลายหน่วยงานที่ให้บริการในด้านเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน ทั้งหน่วยงานรัฐบาล เอกชน และหน่วยงานอาสาสมัคร ในระหว่างหน่วยงานรัฐบาลที่เข้าไปจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน มีกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลัก โดยมีพัฒนากรเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้การศึกษาแก่ประชาชนในชนบท เพราะเป็นผู้ที่เข้าไปปฏิบัติงานในตำบล หมู่บ้าน รู้ถึงสภาพความเป็นอยู่ ปัญหา และความต้องการของชาวบ้าน ถ้าจะให้ผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาโดยตรงเข้าไปจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงแล้ว ก็ย่อมจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองไปอีก และในบทบาทหน้าที่ของพัฒนากร สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2515 : 155 - 161) ได้กล่าวถึงบทบาทหลักของพัฒนากรไว้ 4 บทบาท คือ

1. เป็นที่ปรึกษา (Advisor)-
2. เป็นนักการศึกษา (Educator)
3. เป็นนักรวมกลุ่ม (Organizer)
4. เป็นสื่อกลาง (Link)

ในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของพัฒนากรในด้านการให้ศึกษานั้น เฉลิมพล ชิคเครือ (เฉลิมพล ชิคเครือ 2514 : 54) ได้กล่าวไว้ว่า

การปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ อนามัย การทำมาหากิน ที่อยู่อาศัยอื่น ๆ ต้องมีการให้การศึกษาและอบรมความรู้ใหม่อยู่เสมอ เพราะการศึกษาในชนบทอยู่ในระดับต่ำ ไม่เพียงพอจะนำไปใช้การจัดตั้งองค์การ หรือหน่วยงาน หรือจัดเจ้าหน้าที่วิชาการของหน่วยงานต่าง ๆ ออกไปให้การศึกษาแก่ชาวชนบทย่อมทำไม่ได้ หรือทำได้ย่ำแย่เปลืองงบประมาณมาก จำเป็นต้องอาศัยพัฒนากร บทบาทของพัฒนากรในฐานะที่เป็นผู้ให้การศึกษาแก่ประชาชน ซึ่งเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียน

อนึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า การพัฒนาชุมชนที่ไปปฏิบัติมาแล้วนั้น ถ้ามองถึงวิธีการ

ปฏิบัติงานด้วยระบบกลุ่มแล้ว จะเห็นได้ว่ามีเพียงกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ แต่ขาดกิจกรรมกลุ่มที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและพลัง ส่วนวิธีการให้การศึกษานอกระบบโรงเรียน ก็มีได้ทำกันอย่างเข้มขันถึงขีดที่มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนทัศนคติเพิ่มทักษะของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง ในที่สุดการพัฒนาชุมชนก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ (วนิดา ชัยมงคล 2519 : 136) ถึงแม้ว่างานพัฒนาชนบทที่ยังประสบปัญหาต่าง ๆ อย่างมากมายและปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง สุภาพ วีรบรรณ วิเศษสุรการ (สุภาพ วีรบรรณ วิเศษสุรการ 2506 : 50 - 60) ได้กล่าวไว้ คือ ปัญหาอันเนื่องมาจากตัวนักพัฒนานั้นเอง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในกลุ่มผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7

สมมุติฐานของการวิจัย

เนื่องจากพัฒนากรมีบทบาทหน้าที่หลายประการด้วยกัน และบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ

ประการหนึ่ง คือ ในฐานะผู้ให้การศึกษา (สาย หุตะเจริญ 2509 : 16) ซึ่งเป็นการศึกษนอกระบบโรงเรียน ถือว่าเป็นวิธีการพัฒนาชุมชนวิธีหนึ่ง (พัฒน์ สุจางค์ ณิชชัย สิงหนะตร ประทีป คชศิลา และเพทาย ประทุมทอง 2524 : 26) ในการที่พัฒนากรจะดำเนินการะกิจต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายนั้น จะต้องอาศัยบุคคลากรหลาย ๆ ฝ่ายทำงานร่วมกันและต่างจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง เพื่อจะได้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ ดังนั้นในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษนอกระบบโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารได้รับคำสั่งจากกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพัฒนากรในการปฏิบัติงาน ตามหนังสือกรมการพัฒนาชุมชน ที่ มท. 0503/3797 ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2527 ให้พัฒนากรปฏิบัติงานตามคำสั่งและพัฒนากรจะต้องทำงานร่วมกับผู้นำท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นต่างก็ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ ตามคำสั่งของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า

1. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษนอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป และทักษะการคิดแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากร ในการส่งเสริมการศึกษนอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านอาชีพรวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ ไม่แตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษนอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน
4. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษนอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่สุภาพอนามัยในครอบครัว ไม่แตกต่างกัน

5. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร, พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของ พัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้าน การมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต ไม่แตกต่างกัน

6. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร, พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของ พัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้าน การพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้จะศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร, พัฒนาการ และ ผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขต สำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 เท่านั้น

2. กลุ่มตัวอย่างเป็นพัฒนาการและผู้นำท้องถิ่น ซึ่งดำรงตำแหน่งในขณะที่กำลังทำวิจัย และผู้นำท้องถิ่นใช้เฉพาะผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล และนอกเขตสุขาภิบาลเท่านั้น

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ สถานภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น ผู้บริหาร, พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ในเขตสำนักงาน พัฒนาชุมชนเขต 7

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การส่งเสริมด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป และทักษะการคิดแก้ปัญหา
2. การส่งเสริมด้านอาชีพรวมทั้งการเกษตรสหกรณ์
3. การส่งเสริมด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม
4. การส่งเสริมด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัยใน ครอบครัว
5. การส่งเสริมด้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต
6. การส่งเสริมด้านพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เวลาที่ตอบแบบสอบถามไม่มีผลต่อการตอบแบบสอบถาม
2. กลุ่มตัวอย่างให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ ตามข้อเท็จจริง
ที่ได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึก หรือวิจาร์ณญาณของบุคคล
ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ

การส่งเสริมการศึกษา หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เกื้อหนุนการศึกษาโดยใช้
พัฒนาการเป็นผู้กระทำ

บทบาท หมายถึง กิจกรรมที่พัฒนากรพึงกระทำตามความคาดหวังของผู้บริหาร
พัฒนากรและผู้นำท้องถิ่น

การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การศึกษาที่จัดนอกเหนือไปจากการศึกษา
ในระบบโรงเรียน ไม่ว่าจะการศึกษานั้นจะจัดขึ้นเป็นกิจกรรมทางการศึกษาโดยเฉพาะ หรือเป็น
ส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น เพื่อมุ่งให้รู้จักแก้ปัญหา ผูกอาชีพ หรือพัฒนาความรู้เฉพาะอย่าง
ตามความต้องการและความสนใจของประชาชน

เขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 หมายถึง จังหวัดซึ่งอยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบ
ของสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 รวม 8 จังหวัด ดังนี้คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดนครปฐม
จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสมุทรสาคร
จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการพลเรือนสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารระดับต่าง ๆ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต ผู้ช่วย
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ในเขต พัฒนาการจังหวัด
พัฒนาการอำเภอ ซึ่งอยู่ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7

พัฒนากร หมายถึง ช้าราชการพลเรือนประจำอำเภอ สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบประจำตำบล โดยทำงานร่วมกับประชาชน ซึ่งอยู่รวมกันในหมู่บ้าน ให้มีความผาสุกตลอดไป โดยวิธีการพัฒนาหลังการจัดแจง พลังความคิด และพลังการรวมตัวของชาวบ้านในอันที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน โดยมีองค์กรประชาชนเป็นฐานรองรับในการพัฒนาขั้นพื้นฐานทุกรูปแบบ เพื่อให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในอนาคต

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง กลุ่มผู้นำซึ่งได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชน และแต่งตั้งจากทางราชการ ให้มีหน้าที่ดูแลการพัฒนาชนบท ในที่นี้หมายถึง กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งอยู่ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7
2. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่นในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. ผลที่ได้จากการวิจัย สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป